

ת"פ 4218/09/12 - מדינת ישראל נגד רוזה בננו

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו
ת"פ 4218-09-12 מדינת ישראל נ' בננו

המאשימה	כב' השופט אורן שגב מדינת ישראל	בפני בעניין:
הנאשמת	נגד רוזה בננו	

גזר דין

1. בישיבת ההקראה, שהתקיימה בפני ביום 25.03.14, הורשעה הנאשמת, על פי הודאתה בעבירות של העסקת עובד זר שאינו רשאי לעבוד בישראל, בניגוד להוראות סעיף 2 (א)(2) לחוק עובדים זרים, התשנ"א - 1991 (להלן - "**חוק עובדים זרים**" או "**החוק**") והעסקת עובד זר מבלי שהסדיר לעובד ביטוח רפואי, בניגוד להוראות סעיף 2 (ב)(3) לחוק.
2. כל אחד מהצדדים טען בפני לעונש.
3. ב"כ המאשימה טען, כי בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין, יש לקבוע את העיקרון המוסרי של העבירה במנותק מהנסיבות האישיות של הנאשמת וכי הטווח צריך להיות 25%-75% מהסכום המקסימלי הקבוע בחוק, שהנו 58,400 ₪. ולפיכך, בגין העבירה של העסקה שלא כדין להשית על הנאשמת קנס בגובה של 25,000 ₪ ובעניין ביטוח רפואי - 10,000 ₪.
4. כמו כן, הפנה לבג"ץ 9722/04 וכן לדברי ההסבר לחוק וטען, כי המחוקק ביקש להגן על כלכלת ישראל ועל העובדים הזרים באמצעות חקיקה מתאימה ודרך המעסיקים וכי מדובר בעבירה כלכלית, שהפכה למכת מדינה, ואשר דרך המלך לגביה הנה הטלת קנס משמעותי.
5. לעניין נסיבות ביצוע העבירה, טען, כי מדובר בנאשמת שהעסיקה בקביעות עובדת זרה מהפיליפינים בביתה במשך 4 חודשים עובר למועד הביקורת שנערכה ביום 11.1.12, בתדירות של פעם בשבוע, בעבודות משק בית. העובדת הנ"ל הגיעה לישראל באשרת עבודה לענף הסיעוד.
6. לעניין עבירה של ביטוח רפואי, טען, כי מדובר בעבירה שגם עליה נתן המחוקק דעתו בכך שקבע ביחס לשאר עבירות סוציאליות קנס גבוה יותר מ- 5,000 ₪ בעוד שבעבירות סוציאליות אחרות הקנס הוא 750 ₪. באי העמדת ביטוח רפואי, הטעים, יש סיכון משמעותי לחיי העובדת והפנה בעניין זה לת.פ. 751/08.

7. לבסוף, טען, כי הנאשמת הסתירה את העובדות מאחרי מסתור כביסה בביתה עת נערכה ביקורת והכחישה את העובדות המיוחסות לה.
8. נוכח כל האמור לעיל, ביקש כי בית הדין ישית על הנאשמת קנס בסך של 35,000 ₪, וזאת בהעדר ראיות מקלות לעניין מצבה הכלכלי וכן דרש כי הנאשמת תחתום על התחייבות להימנע מביצוע עבירה דומה.
9. הנאשמת מצדה טענה, באמצעות בא כוחה, כי טווח הענישה בעבירות כגון דא נקבע בפסיקתו של בית דין זה בת"פ 29216-09-13 **מדינת ישראל נ' אילנית הלל ואח'**, שם הובאו דוגמאות לעונשים שהושתו על נאשמים שהאשמו בביצוע אותן עבירות.
10. בהקשר של היות העבירות בעלות אופי כלכלי, טען הסניגור, כי הנאשמת לא חיפשה רווח כלכלי בהעסקתה של העובדת הזרה, שכן שילמה לה תעריף גבוה יותר מאשר היתה משלמת לעובדת ישראלית.
11. לעניין היסוד הנפשי, טען, כי לנאשמת קמה הגנה של טעות במצב הדברים, שכן סברה כי לעובדת אישור שהייה כדין וגם ביטוח רפואי, שכן היא הועסקה ע"י כל השכנים בסביבה. עוד הוסיף, כי העובדת הועסקה פעם בשבוע בלבד, למס' שעות בודדות ללא לינה, ועל כן יש לקחת זאת בחשבון לעניין טווח הענישה הראוי כמו גם את העובדה, שהנאשמת הודתה בישיבת ההקראה בעובדות המיוחסות לה ובכך חסכה בזמן שיפוטי יקר ועל כן יש לזקוף זאת לזכותה.
12. לעניין נסיבותיה האישיות של הנאשמת, טען, כי הנאשמת נעזרת לפרנסתה בבנה, שכן וחרף העובדה שהיא גרה תחת אותה קורת גג עם בן זוגה, הרי שבפועל הם חיים בנפרד.
13. כמו כן, הסניגור הציג אישורים רפואיים בנוגע למצבה של הנאשמת וטען, כי לאור כל האמור לעיל, מבוקש, כי יוטל עליה קנס מינימלי.

הכרעה

14. סעיף 14 לחוק העבירות המנהליות, תשמ"ו-1985 קובע כדלקמן:

"הורשע אדם שהוגש נגדו כתב אישום לפי סעיף 13, לא יפחת הקנס, אם הוא העונש היחיד, מסכום הקנס המנהלי שהוטל עליו לפי סעיף 8, אלא אם כן ראה בית המשפט, מנימוקים שיירשמו, נסיבות מיוחדות המצדיקות הפחתתו."

15. בענייננו מדובר על כתב אישום ייזום מטעם המאשימה ולא בבקשה להישפט. לחובתה של הנאשמת ייאמר, כי העסקת עובדים זרים ללא היתר עבודה הוגדרה כעבירה חמורה בעלת השלכות חברתיות ומוסריות (ראו: ע"פ 1001/01 **מדינת ישראל - ניסים** (פורסם במאגרים המקוונים)).

16. במקרה דנן, נלוות אליה עבירה נוספת - העסקת עובד זר ללא הסדרת ביטוח רפואי.

17. העבירות על חוק עובדים זרים נקבעו כעבירות מנהליות, והקנסות המנהליים שהוצמדו להן הן בשיעורים משמעותיים, ובהיקפים של אלפי שקלים. ניכר, כי בעת שנקבע שיעור הקנס, הדעת ניתנה לכך שהעסקת עובדים זרים בניגוד לדין משיאה למעסיקיהם תועלת כלכלית של ממש, כאשר את המחיר משלם הציבור, ובפרט מקום שלא היתה הקפדה על כך שעובדים זרים ישובו לארצותיהם עם פקיעת אשרת העבודה. לכל אלה הצטרפה תופעת הפגיעה הקשה בזכויות היסוד של העובדים הזרים, אשר התרחשה בהיקף גדול מצד חלק מהמעסיקים, ופגעה בערכי יסוד של החברה ובדמותה ובתדמיתה של המדינה מפנים ומחוץ. עמד על כך בית המשפט העליון בבג"צ 9722/04 פולגת נ' מ"י עת קבע כדלקמן:

"ההשלכות השליליות של העסקת עובדים זרים הביאו לגיבוש מדיניות ממשלתית שתכליתה לצמצם את תופעת העובדים הזרים הנכנסים לישראל, ולהבטיח יציאת העובדים עם פקיעתו של ההיתר. ההתמודדות נעשתה בדרכים שונות ומגוונות. הוחמרו המגבלות על העסקת עובדים זרים; הוגברה האכיפה על יציאתם את הארץ; והותנו תנאים שמטרתם להחליש את המניעים של המעסיקים לבקש להעסיק עובדים זרים על חשבון עובדים מקומיים." (פורסם באתר נבו)

18. דא עקא, שבמקרים רבים, ההרתעה שיוצר הקנס המנהלי, העומד על סך 5,000 ₪ (לכל עבירה), איננה מספקת, ולא אחת הוברר כי מי שהוטל עליו קנס מנהלי איננו נרתע מלשוב ולבצע עבירות. במקרה כזה הוסמך תובע לנקוט הליך פלילי יזום, במסגרתו נחשף הנאשם לקנס העונשי המקסימלי שנקבע לעבירה בחוק, העומד על סך 116,800 ₪.

19. על רקע האמור אבהיר, כי מקום שמדובר בכתב אישום שמוגש בעקבות בקשת נאשם להישפט, מתווה המחוקק מדיניות ענישה ברורה, ולפיה הקנס שיוטל בהליך הפלילי, לא יפחת מהקנס המינהלי שהוטל בגין אותה עבירה אלא מנימוקים שירשמו (ראה סעיף 14 לחוק העבירות המנהליות, תשמ"ו - 1985), ואולם, מקום שמדובר בכתב אישום יזום, לא הותוותה מדיניות עונשית בחוק.

20. לדידי, וכפי שפירטתי לעיל, מדובר בעבירה שביסודה עומד מניע כלכלי מובהק ולכן, על מנת שהאכיפה תהיה אפקטיבית, עליה להיות משולבת בסנקציה כספית, אשר יהיה בה כדי ליצור את ההרתעה הנדרשת, ולהפוך את העבריינות בתחום - לבלתי משתלמת. מחוקק המשנה סבר כי קנס מנהלי בסך 5,000 ₪ הולם את חומרת העבירה, ויצור הרתעה מספקת.

21. במקרה דנן, עומדות לזכותה של הנאשמת העובדה שהודתה בביצוע העבירות בישיבת ההקראה ובכך חסכה הליך שיפוטי יקר. לפיכך בנסיבות של הודאה, ככלל, הרף העליון של הענישה צריך שיהיה בשיעור 50% מהקנס הפלילי המקסימלי. טווח הענישה המתאים לכל עבירה הוא אפוא בין 5,000 ₪ ל - 58,400 ₪.

22. בנוסף, הגם שאין כל ספק בדבר החומרה היתרה שאותה יש ליחס לעבירה הנלווית להעסקה בלא היתר עבודה (קרי העסקה בלא ביטוח רפואי), התרשמתי היא כי מדובר בעבירות הכרוכות זו בזו, במובן זה שלעיתים קרובות, מקום שמועסק עובד בלא היתר עבודה, המעביד איננו מתקשר עמו בחוזה בכתב, לא מנפיק לו תלוש שכר וממילא לא מסדיר עבורו ביטוח רפואי.

23. ואכן, במספר הסדרי טיעון שהוגשו לאחרונה לאישורו של בית דין זה, נדמה, כי ההתייחסות לגובה העיצום הכספי בגין שתי העבירות הנ"ל היתה כאל עבירה אחת (ראו: ת.פ. 29736-08-12 מ"י נ' דורה אורנה ואורי; ת.פ. 32484-08-12 מ"י נק לבנשטיין דוד ופנינה ות.פ. 29835-08-12 מ"י נ' נרקיס יואב ואיילת), ובהתאם, הקנסות בתיקים אלה הועמדו על סך שבין 21,000 ₪ ל- 26,000 ₪ בגין שתי העבירות גם יחד.

24. אשר על כן, והואיל ונסיבות העניין שבפנינו אינן חורגות באופן כלשהו מנסיבותיהם של הנאשמים בשלושת המקרים שצוינו לעיל, לא מצאתי לחרוג מטווח הענישה המקובל, נהפוך הוא. התרשמתי, כי עצם המעמד של התייצבות בבית הדין כנאשמת, קשה לנאשמת ובנוסף, לקחתי בחשבון את האישורים הרפואיים שהוצגו בפניי במהלך הדיון.

25. זאת ועוד, בחנתי הסדרי טיעון סגורים אשר אושרו על ידי בתקופה האחרונה בתיקים בהם הנאשמים הורשעו על פי הודאתם בעבירות דומות. כך, לשם דוגמה: בתיק הע"ז 11056-09-13 מ"י נ' רבקה מסר ושמעון אלקבץ - הושת על הנאשמים קנס בסך של 14,000 ₪; בתיק הע"ז 7090-12-13 מ"י נ' סיון ודורון דוד - הושת על הנאשמים קנס בסך 13,000 ₪; בתיק הע"ז 24727-07-13 מ"י נ' אודט ופייר ברוך - 18,000 ₪; בתיק הע"ז 23230-02-13 מ"י נ' דליה ויוסף פורצקי - 10,000 ₪; הע"ז 52946-05-13 מ"י נ' מקסים מושקלב - 13,000 ₪; בתיק הע"ז 21050-12-12 מ"י ריטה רישה - 15,000 ₪.

26. על יסוד כל האמור לעיל, החלטתי לגזור על הנאשמת את הקנסות הבאים:

26.1 בגין העסקת עובד זר שאינו רשאי לעבוד בישראל, בניגוד להוראות סעיף 2 (א)(2) לחוק עובדים זרים, התשנ"א - 1991 - **8,000 ₪**;

26.2 בגין העסקת עובד זר מבלי שהוסדר לעובד ביטוח רפואי, בניגוד להוראות סעיף 2 (ב)(3) לחוק עובדים התשנ"א - 1991 - **3,000 ₪**.

27. סכום הקנסות הכולל בסך של 11,000 ₪, ישולם ב- 11 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1/6/14 ומידי 1 בכל חודש.

28. הנאשמת תחתום על התחייבות שלא לעבור עבירה על חוק עובדים זרים התשנ"א - 1991, וזאת למשך 3 שנים, שאם לא כן תחויב בקנס בסך 116,800 ₪. הנאשמת תפנה למזכירות בית-הדין, באמצעות בא כוחה, על מנת לחתום על התחייבות כאמור, ועל מנת לקבל שוברים לתשלום הקנס.

זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 45 ימים ממועד קבלת גזר הדין.

בהתאם להסכמת הצדדים, גזר הדין ישלח אליהם בדואר.

ניתן היום, א' ניסן תשע"ד, 01 אפריל 2014, בהעדר הצדדים.

